

Bestraling van borstkanker met protonen

Inleiding

Er is met u besproken dat u mogelijk in aanmerking komt voor een bestralingsbehandeling van borstkanker met protonen. In deze brochure kunt u meer lezen over deze behandeling in het UMCG Protonentherapiecentrum, onderdeel van afdeling Radiotherapie in het UMCG.

Wat is radiotherapie?

Radiotherapie is de behandeling van kanker door middel van bestraling. Het doel van de bestraling na een operatie is het doden van eventueel achtergebleven kankercellen. Daarbij moeten de gezonde cellen zo veel mogelijk gespaard worden. Tijdens de behandeling wordt gebruik gemaakt van straling met een hoge energie. Deze straling beschadigt het erfelijke materiaal van een cel, waardoor deze zich niet meer kan delen en uiteindelijk dood gaat. Kankercellen zijn gevoeliger voor straling dan cellen van de gezonde omliggende weefsels. Gezonde weefsels kunnen zich beter herstellen van de stralingsschade dan kankercellen.

Wat is protonentherapie?

De meeste patiënten worden bestraald met fotonen. Fotonen geven hun dosis af in het te bestralen gebied (doelgebied), maar geven ook dosis af aan omliggende gezonde weefsels.

Protonen geven hun dosis nauwkeuriger af. Hiermee zorgen protonen in vergelijking met fotonen voor een verlaging van de stralingsdosis in omliggend gezond weefsel, bij gelijkblijvende dosis in het doelgebied. Deze afname in dosis naar gezond weefsel *kan* resulteren in een afname in bijwerkingen.

Binnen de Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie hebben de protonencentra in Nederland richtlijnen ontwikkeld over welke patiënten in aanmerking komen voor behandeling met protonen.

Wie komt in aanmerking voor protonen?

Bestraling bij patiënten met borstkanker kan gedurende de rest van het leven leiden tot een verhoogd risico op een hartinfarct. Het risico hierop neemt toe naarmate de stralingsdosis in het hart toeneemt. Bij verreweg de meeste patiënten die worden bestraald in verband met borstkanker is de stralingsdosis in het hart met fotonen al zo laag, dat er geen voordeel is te verwachten van protonen.

Er zijn echter ook patiënten, waarbij de stralingsdosis in het hart met fotonen te hoog is, waardoor het risico op een hartinfarct gedurende het leven toeneemt met tenminste 2%. Als dat bij u het geval is, kan uw behandelend radiotherapeut-oncoloog een zogenaamde planningsvergelijking aanvragen om te onderzoeken of bestraling met protonen dit risico kan verminderen.

Wat is een planningsvergelijking?

Voor de planningsvergelijking wordt het fotonenbestralingsplan en de CT-scan, gemaakt in het ziekenhuis waar u in behandeling bent, door uw radiotherapeut-oncoloog opgestuurd naar het UMCG. Daar wordt met deze gegevens een protonenplan gemaakt. U hoeft hiervoor niet naar het UMCG te komen.

Door het protonenplan te vergelijken met het fotonenplan (planningsvergelijking) kan worden bepaald of bestraling met protonen inderdaad leidt tot een afname van het risico op een hartinfarct.

Uitslag planningsvergelijking

Het UMCG streeft ernaar de uitslag van de planningsvergelijking binnen 1 tot 2 dagen terug te koppelen naar uw radiotherapeut-oncoloog.

Uw radiotherapeut-oncoloog bespreekt de uitslag van de planningsvergelijking met u. Als de uitslag van de vergelijking is dat u in aanmerking komt voor protonentherapie, wordt ook met u besproken of u de behandeling in het UMCG Protonentherapiecentrum wilt ondergaan.

Wanneer u kiest voor protonentherapie zal uw radiotherapeut-oncoloog u verwijzen naar het UMCG en krijgt u een afspraak voor een intakegesprek en de voorbereiding voor protonentherapie in het UMCG.

De behandeling met protonen

Vorbereiding

Voor de voorbereiding van de protonentherapie krijgt u een afspraak voor een intakegesprek en CT-scan op de afdeling Radiotherapie in het UMCG. Het intakegesprek zal zijn met een radiotherapeut-oncoloog of physician assistant (PA).

Aan de hand van de CT wordt het definitieve protonenplan gemaakt.

De bestraling

Het aantal bestralingen kan, afhankelijk van uw persoonlijke situatie, variëren van 15 tot 22 keer, maar is in principe hetzelfde als wanneer u met fotonen behandeld zou worden. De bestralingen vinden plaats op werkdagen, vier of vijf keer per week, in het UMCG Protonentherapiecentrum (GPTC). Gedurende uw behandeling wordt u wekelijks gezien door uw behandelend arts of physician assistant op de afdeling Radiotherapie in het hoofdgebouw van het UMCG.

Controleafspraken

De eerste controle vindt plaats 2 weken na de laatste bestraling op de afdeling Radiotherapie in het UMCG. De vervolgccontroles zullen worden afgestemd met uw eigen behandelaar.

Bijwerkingen van de bestraling

Uw eigen radiotherapeut-oncoloog heeft u geïnformeerd over de bijwerkingen van fotonentherapie. De soort bijwerkingen die kunnen ontstaan bij protonentherapie zijn dezelfde als bij fotonentherapie. Tijdens en kort na de bestraling kan dat zijn: vermoeidheid, huidreactie en eventueel slikklachten.

Op lange termijn is de verwachting dat het risico op een hartinfarct minder zal zijn dan met fotonentherapie.

De behandelend arts of physician assistant in het UMCG zal deze bijwerkingen tijdens het intakegesprek nogmaals met u bespreken.

Deelname aan medisch wetenschappelijk onderzoek

De afdeling Radiotherapie van het UMCG neemt deel aan nationale en internationale wetenschappelijke onderzoeken. Als dat voor u van toepassing is, wordt u gevraagd om hieraan deel te nemen. Tijdens het eerste gesprek met de behandelend arts of physician assistant informeert deze u, zowel mondeling als schriftelijk, over het onderzoek. Daarna kunt u aangeven of u aan het onderzoek mee wilt doen.

Reiskosten, verblijf en vergoeding

De reiskosten van en naar het UMCG worden door uw zorgverzekeraar vergoed. De vergoeding voor verblijf is op dit moment nog niet in de wet- en regelgeving opgenomen. Enkele zorgverzekeraars hanteren echter een coulanceregeling en vergoeden de verblijfkosten wel of gedeeltelijk.

Als u besluit om tijdens de bestraling in de buurt van het UMCG te verblijven, dan kunnen wij u adviseren bij het vinden van een verblijf. Voor informatie hierover kunt u terecht bij de medewerker patiëntenservice. Een gesprek met deze medewerker wordt altijd gepland in aansluiting op het intakegesprek bij de radiotherapeut-oncoloog of physician assistant.

Second opinion

Als u wilt weten of u in aanmerking komt voor protonen, dan kunt u ook een second opinion aanvragen in het UMCG. Wij raden u wel aan dit met uw behandelend radiotherapeut-oncoloog en uw ziektekostenverzekeraar te bespreken.

Tot slot

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen heeft over uw bestralingsbehandeling of verblijf en vergoeding, dan kunt u deze stellen aan uw radiotherapeut-oncoloog of physician assistant tijdens het intakegesprek of contact opnemen met de medewerkers patiëntenservice.

Op werkdagen zijn de medewerkers patiëntenservice van het UMCG telefonisch bereikbaar tussen 8.15 - 11.30 uur en tussen 13.00 - 16.00 uur op telefoonnummer (050) 361 93 65. De medewerker overlegt zo nodig met uw behandelend arts of physician assistant.

radiotherapie.umcg.nl

Voor meer informatie over de afdeling Radiotherapie kunt u terecht op deze site.

Patiënteninformatie VLK621, april 2019